

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
TEOLOGICKÁ FAKULTA

Katedra praktické teologie

Mgr. Michal Opatrný, Dr. theol.

Kněžská 8, 370 01 České Budějovice

mopatrny@tf.jcu.cz

Posudek oponenta diplomové práce:

*Úprava interiéru katedrály sv. Mikuláše v
Č. Budějovicích v duchu reformy II.
vatikánského koncilu. Její historie a zdařilost
z hlediska liturgické reformy*

Autor, (studijní program):

Vladimír Voborník, (UNE)

Autor předkládané diplomové práce si zvolil téma navýsost zajímavé a aktuální, protože právě v současné době začne další rekonstrukce katedrály v Českobudějovické diecézi. Svou práci autor dělí do dvou obsáhlých kapitol, které jsou doplněny o úvod, závěr, seznam použitých zdrojů a další formální náležitosti diplomové práce. Je škoda, že autor v práci věnoval zbytečně velký prostor obecnému popisu stavebních slohů, který mohl využít ve prospěch hlubší reflexe liturgické literatury.

Není zcela zřejmé, jak souvisí popis jednotlivých stavebních slohů, vyjmenovávání významných památek a velmi hrubý popis historických událostí v 1. kapitole s tématem práce, kterým je úprava interiéru katedrály v Českých Budějovicích v duchu reformy II. vatikánského koncilu. Celá první kapitola má navíc problematickou strukturu, když se např. za sebou v kap. 1.2 o 4.-6. stol. reflektují baziliky, baptisteria a byzantský vliv, po kterých následuje kapitola 1.3 o románském slohu, ve které se reflektuje předrománské období, předrománské období v Čechách a na Moravě a románská architektura. Zatímco v gotice se pak věnuje pozornost jejímu stavebnímu systému a gotickým katedrálám, v renesanci, baroku a klasicismu se reflektuje příslušná architektura, v romantismu pak významné stavby. Vývoj sakrální architektury ve 20. stol. se pak omezuje jen na popis vybraných památek. Navíc je např. v kap. 1.1.1 úprava liturgických prostorů v soukromých domech interpretována v duchu současné teologie. Naopak je v první kapitole zcela přehlíženo téma „teo-logiky“ sakrálních prostorů v jednotlivých obdobích, resp. slozích, které by jistě zaměření práce odpovídalo více. Klisě o době osvícenství na s. 27 pak kvalitu této kapitoly vůbec nepřidává.

Druhá kapitola předkládané diplomové práce se dle svého názvu má věnovat katedrále sv. Mikuláše v Českých Budějovicích a jejím stavebním proměnám. Začíná ovšem kapitolou o ostatních sakrálních stavbách v Českých Budějovicích. Ty jsou ovšem opět popisovány spíše z hlediska stavebně-historického než liturgicko-teologického. Jejich úprava v duchu liturgické reformy např. není reflektována vůbec, což vzbuzuje pochyby o smyslu zařazení této kapitoly do předkládané diplomové práce, s jejím jasně vymezeným tématem. Hlavním zdrojem popisu sakrálních staveb – resp. kostelů, na které autor pojem sakrální stavby zužuje – v Českých Budějovicích jsou navíc internetové stránky farního úřadu – děkanství u katedrály, přičemž zároveň některé kostely zohledněny nejsou (sv. Vojtěch, P. Maria Královna Andělů, sv. Otýlie). Samotná redukce sakrálních staveb na kostely je také problematická, protože se jedná o pojem širší. Přísně vzato by tak měla být v kap. 2.1 zohledněna např. i modlitebna Církve bratrské v Baarově ulici, která je nejmodernější sakrální stavbou v Českých Budějovicích, navíc odborně vysoce ceněnou.

Na s. 44 se autor dopouští drobné odborné nepřesnosti, když hovoří o „lidové řeči“ místo o „národním jazyku“ v liturgii. Závažnější však je, že na tom samém místě autor považuje za těžiště liturgické reformy II. vatikánského koncilu nahrazení latiny coby liturgického jazyka jazyky národními. To je třeba v liturgické práci považovat za hrubou chybu, protože použití národního jazyka bylo koncilem pouze doporučeno. Autor tak zcela opomíjí celé nové pojetí liturgie v konstituci Sacrosanctum concilium. Navíc se místo samotné reformy věnuje spíše pozdějším předpisům pro úpravu kostelů. Opomíjí také současné snahy o restauraci některých prvků liturgie pocházejících z doby před reformou, které jsou v odborné literatuře hojně citovány, resp. kritizovány.

Úprava katedrály v 60. a 70. letech 20. stol. je pak spíše popsána než skutečně reflektována z hlediska liturgické reformy, jak proklamuje nadpis na s. 70. Zbytečně podrobný popis projednávání úpravy katedrály tak opět zabral místo liturgicko-teologické reflexi stávající úpravy.

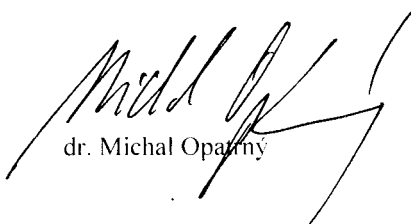
Co se samotného vlastního návrhu autora diplomové práce na úpravu vnitřního prostoru katedrály týká, chtěl bych především ocenit jeho důraz na bezbariérovost přístupu. Zdá se totiž, že je toto téma u církevních staveb do dneška opomíjené. V návrhu, resp. návrzích se vyskytují i spíše nevhodné detaily. Např. návrh na s. 75 využít zádveří oddělené od lodí katedrály skleněnou stěnou i jako prostor pro maminky s dětmi je naprosto nevhodný. Matky s dětmi přece nebudou v místě, kde je v zimních měsících v kostele největší zima. Stejně tak z druhého a třetího návrhu nevyplývá, jak využít uprázdňené kněžiště. Obecně mohly být všechny návrhy lépe liturgicky a teologicky zdůvodněné, což by ale vyžadovalo, aby se na předchozích stránkách autor věnoval především liturgické reformě a teologické koncepci liturgických prostorů ve starších obdobích, na základě čehož by mohl lépe argumentovat, že je třeba prostor katedrály upravit vhodným způsobem pro dobu dnešní.

Domnívám se také, že stojí za zvážení, zda je vhodné navrhovat úpravu liturgického prostoru pro katedrálu takovým způsobem, jakým to činí autor. Pokud by totiž zohlednil např. i práci de Clercka (Moudrost liturgie a jak jí porozumět, 2002), mohly při navrhování vlastních řešení zvážit i skutečnost, že uspořádání typu circumstandes má své zjevné nevýhody. Katedrála navíc musí sloužit i k velkým shromážděním věřících, s čímž autorovy návrhy vědomě příliš nepočítají. V souvislosti s tím pak nepočítají ani s tím, že při velkých liturgických shromážděních sebelepší uspořádání lavic vůči oltáři nevyvolá dojem, že se shromáždění liturgie aktivně účastní, resp. že se liturgie děje v jeho středu. Domnívám se proto, že autorovy návrhy by byly vhodné zejména pro farní kostely, nikoliv však pro katedrálu. Tento svůj názor chápu spíše jako podnět k odborné diskusi při obhajobě, než jako hodnocení předkládané diplomové práce.

Obsah předkládané diplomové práce se bohužel zásadním způsobem míjí s jejím tématem daným názvem. Vzhledem ke zvolenému tématu je v práci nedostatečně provedena také teologicko-liturgická reflexe.

Celkové hodnocení: **Práci nedoporučuji k obhajobě.**

V Českých Budějovicích, 14. 5. 2011

dr. Michal Opatrný